

Білоус А.А.

кандидат філософських наук,
доцент кафедри філології і перекладу
Інститут права та сучасних технологій
Київський університет технологій та дизайну
м. Київ, Україна

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ В ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

Виховна мета навчання іноземної мови в початковій і старшій школі полягає в забезпеченні засобами цього предмета емоційного благополуччя дитини в період її інтенсивного психічного і фізичного розвитку. Вона реалізується залученням школярів до загальнолюдських цінностей через систему особистого ставлення до нової культури в процесі залучення до неї.

Формуванню світоглядної позиції дитини засобами іноземної мови, що вивчається, вирішенню завдань її морального, культурно-естетичного, фізичного та трудового виховання мають сприяти: зміст навчального матеріалу, характер методів, прийомів і форм роботи з ним, а також урахування особливостей конкретного учнівського колективу. Іншими словами, для реалізації виховного потенціалу предмету іноземна мова вирішальними є методичний і психолого-педагогічний фактори [1].

Процес виховання є складним та багатоаспектним. Надзвичайний вплив відеоматеріалів на формування громадської думки пояснюється комплексом виражальних засобів, що їх використовуює телемовлення. А саме:

1. Зображення: кадр, план, ракурс, монтаж.
2. Звук, що має такі виражальні засоби: людське мовлення, звуко-шумова картина подій і явищ, музика як самостійний вид мовлення і як додаток до шумів і зображення в інформаційних повідомленнях, звукова композиція.

3. Синтетичні виражальні засоби, прикладом яких є різноманітні поєднання зображення, мовлення, шуму, тексту та музики, зокрема мізансцена – конфлікт, виражений через єдність звуку і зображення в цілому.

Таким чином, за допомогою названих виражальних засобів відеофільм є надзвичайно впливовим. Сила цього впливу пояснюється також найкращими умовами сприйняття, до яких входить максимальна оперативність, об'єктивність та комфортність сприйняття.

Серед усіх інших способів відображення життя саме відео найбільше нагадує реальне життя, бо світ через призму екрану сприймається у кольорі, об'ємі, русі, гармонії з емоційними орієнтирами людини, що зумовлено ефектом співпереживання.

При підготовці до уроку з використанням відеоматеріалів необхідно бути дуже уважним і добирати якісно нові передачі і фільми, які б допомогли знайти своє місце у суспільстві, стати повноцінною особистістю. Досягти такої мети можна, сповідуючи певні принципи, використовуючи спеціальні методи виховання.

Першим з них є пряме навчання цінностей, яке передбачає застосування декількох послідовних прийомів: засвоєння інформації через пояснення, розповіді, лекції на моральні теми, запам'ятовування, відтворення. Стосовно відеоматеріалів цей прийом доречно використовувати у публіцистичних передачах, нарисах. Героями таких журналістських творів повинні бути люди, які вже знайшли своє місце в житті і вважають себе щасливими.

Продуктивним прийомом є пояснення і керована дискусія, які проєктують моральні принципи на реальне життя. Як варіант – ток-шоу, під час якого молода аудиторія самостійно шукає відповіді на життєво важливі питання, а гості студії, спираючись на власний досвід, лише допомагають їм.

Цікавою і корисною є рольова гра, під час якої учень уявляє себе в певній соціальній ролі після перегляду відеофрагмента. Його завдання – розв'язати конкретну моральну проблему.

Не менш ефективним методом виховання є опосередковане навчання повноцінного сприйняття цінностей. Це художні та мультиплікаційні фільми, відеокліпи і навіть рекламні ролики. Саме вони формують у молоді стереотипи поведінки, зразки краси, престижу. Важливо, щоб ці телевізійні продукти не спотворювали уявлення про моральні цінності.

Виховання прикладом – дуже поширений сучасний метод. Увага до людей, які часто є зразком поведінки, лежить в основі ток-шоу, які розкривають життя відомих особистостей, причетних до світу шоу-бізнесу, політики тощо.

Цілком придатними для телебачення є такі виховні методи, як навіювання, навчання, переконування, схвалення та осудження. Часто ці методи взаємодіють, переходячи один в інший.

За допомогою методу навіювання можна викликати в глядача будь-яке відчуття, збудити його уяву, переконати у чомусь, тому дуже часто його використовують у рекламних роликах. Молоді люди постійно отримують з екрану готову модель успіху, причому для цього достатньо купити шампунь, жувальну гумку чи зубну пасту. Такий спрощений шлях, на думку фахівців, руйнує реальне світосприйняття людини. Цей спосіб буде найефективнішим, якщо молоді навіюватимуться позитивні якості та спосіб життя, прищеплюватимуться справжні моральні цінності. Тому добираючи рекламні ролики з автентичним мовленням для уроку іноземної мови, перевагу слід надавати соціальній рекламі, яка спрямована на формування певних моральних якостей і переконань.

Метод навчання має спільні риси з навіюванням. При його застосуванні глядачеві пропонується пережити в процесі

діяльності певний елемент поведінки. Тому відеоматеріали, які застосовуються на уроках іноземної мови повинні ґрунтуватися на позитивно забарвлених фактах реального життя. Навіть говорячи про негативні події, вчитель повинен наповнювати матеріал оптимістичним настроєм, відчуттям того що погане мине, і все прийде до ладу.

Щодо методу переконання, з його допомогою глядачеві передаються морально-етичні ідеї та правила, переконання в їх вірності. Але цей метод повинен використовуватися тонко, ненав'язливо, не постулюючи штампи, усім відомі істини.

Метод схвалення й осудження теж слід використовувати дуже обережно, не нав'язуючи молодій людині певних думок, а лише підводити її до міркувань, дозволяючи зробити власні висновки після перегляду відеоматеріалу.

Але, незважаючи на всі переваги, медійні засоби також становлять загрозу для процесу соціалізації дітей і молоді в сім'ї та суспільстві. Загрози виникають у результаті нераціонального використання медійних засобів у сім'ї та стосуються як дитини, її розвитку і освіти, так і всієї сім'ї. Телебачення особливо впливає на порушення пізнавальної сфери, емоцій та бачення сучасного світу. Воно має негативний вплив на формування самооцінки, оцінки інших людей, культурної самобутності й на здоров'я дитини. Багато дослідників звертають увагу на обмеження контактів між ровесниками, зменшення фізичної активності, невиконання своїх обов'язків в школі та вдома дітьми та молоддю, які надмірно та неправильно користуються ЗМІ. Дезорганізації також зазнає сфера сімейного життя, коли медійні засоби у процесі виховання та опіки над дітьми «виручають» занадто зайнятих батьків.

Часто образ світу, який відображають медійні засоби є спотвореним та надто яскравим. У медійних засобах дитина бачить реальність сповнену брутального насильства, патології, порнографії. Вони формують споживацький стиль життя, в

якому важливі тільки матеріальні цінності, а також егоцентричну життєву позицію, спрямовану на отримання задоволення. Молоді глядачі не вміють відрізнити вимисел телебачення чи кіно від реального світу. Зважаючи на це, жорстокі фільми впливають на зростання агресії, культу сили і насильства як способу вижити. Тому вчитель в процесі організації як класної, так і позакласної роботи повинен спрямовувати увагу школярів на ті програми та фільми, які б збагачували їх знання та духовний світ.

Психічною пасткою для молодих споживачів медійних засобів стають також різноманітні програми на зразок «реаліті-шоу». Це своєрідне підглядання становить для молодих людей взірць поведінки, яку схвалюють ровесники. Такі програми демонструють, що задля грошей та популярності можна відмовитися від права людини на особисте життя. Вони засвідчують, що дозволяється стежити за іншими людьми. Наслідування дітьми та молоддю стилю життя і життєвої позиції, яка полягає в розвагах, приємності, задоволенні потягів є загрозою для сучасного суспільства.

У передачах медійних засобів багато негативних поглядів формує реклама. Вона викликає надмірні емоції, сприяє ненаситності, агресії та еротичним фантазіям. Дослідники визначають чотири напрями змін особистості під впливом медійних засобів:

- втрата попередніх позицій та поглядів;
- формування нових позицій та поглядів;
- зміцнення наявних позицій та поглядів;
- послаблення попередніх позицій та поглядів [2].

Враховуючи вищезазначені напрями впливу медіа ресурсів на особистість, за умови грамотного і доцільного підходу до організації уроку з використанням відеоматеріалу, можна досягти неабияких позитивних результатів, але треба бути дуже

уважним при доборі відео фрагментів, аби не нашкодити.

Список використаних джерел:

1. Роман С. В. Методика навчання англійської мови у початковій школі : Навчальний посібник. Київ : Ленвіт, 2005. 208 с.
2. Цудак С. Використання медійних засобів у неперервній освіті. *Вісник Львів. Серія педагогічна*. 2007. № 22. С. 255–261.

